

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
 Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
 Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserții se adresa la:
 Administrația tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Corespondențe stătă și se adresa la:

Redacția „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
 Episoare nefranțate se refuză. — Articole nepublicate nu se impozăză.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rânduri cu litere garmond și timbr de 30 cr. pentru
 Se-care publicare.

„Telegraful Român”

întră la 1 Ianuarie 1881 în anul al XXIX al existenței sale, cindios programei sale cu care a intrat în anul 1853 în arena luptei. La 1867 i s'a mărit formatul și acum de trei ani înceoace apare, pe lungă prețul de mai nainte, de trei ori pe septămână.

Basată pe trecutul și pe înlesnirile care a făcut citorilor, Ediția acestui diariu își permite să invite la

prenumerări

și pe anul următoriu 1881 pe lungă condițiunile ce sunt arătate în fruntea diariului.

Accei p. t. domni, cari doresc a și înnoi prenumerația, precum și acel ce vor voi a intra în numărul prenumeranților noștri, sunt poftiti a grăbi din vreme cu trimiterea prețului de prenumerație până la 1 Ianuarie 1881 st. v., pentru ca Ediția să se scie orienta cu tipărire exemplarelor.

Banii de prenumerație se trimit mai că înlesnire prin asignații postale (Posta utalvány — Post-Anweisung) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată că.

Pe credit „Telegraful Român” nu se spedează nimic.

Editura „Telegrafului Român.”

* O înlesnire foarte mare în expediere se face prin lipirea unei fișe de adresă dela abonamentul ultim.

FOITA.

Unde dai și unde creapă?!

Răspuns dñu P. Dulfu.

In foia nrilor 142 și 143 ai „Tel. Rom.” în articolul meu „O notiță etc.” pomenesc în două locuri și de un dn. P. Dulfu respective de încercările poetice ale dsale.

In foia nrului 147 al „Tel. Rom.” mă pomenesc cu un răspuns dela acel dn. din care ved, că s'a măriat crâncen pe mine. Si de ce? Numai pentru că am cutesat a dice, că încercările dñu cele debile nu trebuie publicate în o foaie literară și pentru că mi-am luat libertatea, a critica unele expresiuni dintr-o încercare da a dsale. Numai pentru eu în loc să l'numesc „poet” sau chiar „diamant” l'am numit numai „poetaș” ba chiar „începător”!

Măne-să sau nu pe mine dñu Dulfu dar eu susțin cele ce le am dîs. Nici nu va fi greu a le susține, pentru că dñu Dulfu nici nu le combată în mod

Sibiu, 22 Decembrie.
 Donă dile incă și vom serba diuna nascerei Aceluia, care însemnează înăuntruirea neamului omenește. Bucurie mare au vestit atunci oamenilor ăangerii, vestind venirea păcii pre pământ și a bunei voiri între oameni.

Omenimea însă după mii de ani incă nu s'a putut emancipa de sub stăpânirea geniu lui cel rău și vestea cea mai bună și mai salutară venită din cerul pre pământ oamenii o paralizează și o alungă dintre sine, ca să se poată url, prigoni, apăsa unii pe altii, ca să nu apară ceea ce sunt: fiii același părinte; ei stăpâni asupritori și supuși asuprui.

Abia în secolul nostru a început să străbate ideea egalității în cercuri mari, cum sunt staturile, însă durere, rădecini n'a putut primi în toate părțile. Preocupăriunea superiorității unora asupra altora este încă atât de respândită, încât nici comunurile unei și aceleiași societăți, unii și același stat, nu s'au vindecat de nefericita boala, care impedează societatea în progres și în dezvoltare.

Cât de fericite ar putea fi popoarele monarhiei austro-ungurești, când vestea bucuriei celei mari ar fi putut să se înrădăcineze în lungul și în latul acestei monarhii, încât să fie bun comun al tuturor căi se numesc cetețenii ei.

Dar geniu cel rău a sciat semenea în ambe jumătățile imperiului austro-unguresc nefericita hegemonie națională, o idee, care în partea aceea care o locuim noi s'a înălțat până la esurăcișmoul cel mai absolut.

Cei preocupați de esclusivismul hegemonică caută să escuse procedurea lor. Ei motivează tendența lor de a se ocupa pre naționalitățile nemaghiare din natură lor și a le asimila naționalitatea maghiară, cu procederea altor societăți. Ei nu consideră nici puterea acelor ce prin prevalență numerică și a culturii se severă și asimilarea elementelor străine și nu cum-

pănesc nici odioasele mijloace ale puterii brute care asimilează astăzi în unele părți ale Europei. Ei nu consideră și nu cumpănesc, dacă, cel puțin, puterea morală sau fizică este împărtășită și la noi, ca în părțile care și le iau de model; de simțul de dreptate nici nu mai vorbim.

Ințările de cultură din apusul Europei este adeverat, să se severă și asimiliările de acele cum se intenționează la noi, însă acolo condițiunile au fost cu totul deosebite de ale noastre. Când s'a întrebuit acolo putere brută, care va rămâne pururea neescusabilă, au fost, cel puțin, nisice timuri, în care ideea egalității era un lucru necunoscut în Europa; era să când a venit să se aplică puterea culturii, atunci proporția superiorității prin cultură a dat acesteia un drept asupra inferiorității. Cei inferiori s'au supus de bunăvoie celor superioiri, recunoscând ei însă, că nu mai pot să se susțină individualitatea lor națională, și poftind ei să se contopă în individualitatea care impunea cu numărul și cu cultura.

Puterea brută este condamnată astăzi de lumea civilizată și dacă în Rusia este încă în aplicare, nimenea nu înălță innuri și căntări puterei coloniale din nordostul Europei.

Sau doară poziția între Germania carea amenință cu superioritatea numerică și cu a culturii totodată și între Rusia carea amenință cu superioritatea elementului ei slavic și cu a puterii brute, să fie motivul pentru stăruința de a preface toate naționalitățile din Ungaria în naționalitate maghiară? Alegera motivului acestuia ar fi cea mai greșită. Toamna situația între cele două puteri mari face motivul și mijlocul asimilării naționalităților nemaghiare greșit, mai mult, chiar periculos.

Slavii din Ungaria sunt destui ca vădenduse forța în părăsirea naționalităților lor, prin strigătele lor se provoacă amestecul puterii colosale dela nordost în afacerile interne ale Unga-

riei. Nemții au arătat, în dilele din urmă, că îndată ce sunt amenințați, conotaționali lor din toate părțile și ridică glasul pentru dênsjii, mai mult, afacerea teatrului nemțesc din Budapesta a dovedit, că Berlinul de pe acum are puterea de a schimba comunitatea comunității din Budapesta în favorul Nemților.

Elementul maghiar nu dispune de nici unul din mijloacele, de cari dispun alte națiuni mari din Europa. Urmează că țaria statului unguresc trebuie căutată cu totul în alte mijloace, care diferă de ale acelora.

Articulul de lege 48 din 1868 ne dovedește, că elementul maghiar a avut, deși puține momente fericite în alergarea mijloacelor. În legea aceea se recunoasce un adever mare, se recunoasce, că sunt naționalități în Ungaria afară de cea maghiară, că trebuie să li se respecte naționalităților limbile lor naționale și spre sfârșitul acesta funcționarii publici, judecătorescii și administrativi au să se impărtășească, ca în atingere cu comunele, cu adunările, cu reuniunile, cu institutiile și cu prietenii să poată corespunde în limba naționalității, care locuiesc cutare ținut. A făcut legislația un adaus de puține cuvinte în lege, care paralizează, ce s'a dispuse.

La sfârșitul paragrafului respectiv (6) s'au adăus: „pe că numai e cu putință”.

Adausul acesta a făcut multă incertitudine între funcționari și a sedus pre mulți pe apa maghiarițării.

Nu se poate nega însă, că însinu în sinul elementului maghiar a strălucit pe un moment lumina adeverului: că legislația și administrația poate avea o limbă unicătoare, însă cu toate aceste se poate satisface și justelor pretensiuni a naționalităților.

Și în privința institutelor de instrucție legea de naționalități ne dovedește, că elementul maghiar încă a avut odată idei mai sănătoase ca

Nu'i vorba! poate dñu Dulfu să aibă talent; nici n'am dîs, că n'are; dar urmează de aci, că încercările sale merită încă pe de acumă să fie publicate într'un adeverat jurnal literar? Eu nu mă îndoiesc, că poate vor merita mai tardiv, dar sun convins că nu merită acumă.

Dñu Dulfu vrea cu ori ce preț să concluă din cuvintele mele, că eu vreau, ca dñu „săși” lapede condeul să se și ia remas bun pentru tot deauna dela musa poesiei! Dar fie bun și mi spună unde, și în ce loc am dîs eu aceasta. De altfel dñu Dulfu îplace să-mi pună în gură cuvinte la cari nici nu m'am gândit, cănd am scris articulul „O notiță”.

In al doilea loc, unde am pomenit de dñu „i am criticat unele expresiuni dintr-o poesie a dsale. Si ce mi respondă dñu? Cum să apără? Că pe dñu „i-a lăudat dl Silaș și a dîs, că e un „diamant în nășip” ba că „i-a lăudat insușii Alecsandri. Toate bune. Dacă mi-ar fi trimis și mie o colecție din posesiile dsale poate și eu l'as fi

lăudat și incurgiat ori că de neprincipiu să fiu intru a prețui frumusețile poesiei dñu Dulfu. Dar din toate aceste nu urmează nici de căt că esprimu ca: „sești de crin un mugur fraged” și celealte, ar fi bune, — și nu urmează de loc, că încercările dñu merită să fie publicate într'un adeverat jurnal literar!

Deci dñu Dulfu — nu te orbească vanitate! Dacă ai primit unele laude și incuragiări — chiar dela Alexandri, ar fi trebuit să le săi pentru dta — și n'ar te sătăcă să măndresc în public cu ele, — căci scii, o înțeleaptă vorbă bătrânească dice: „modestia e podobă cea mai frumoasă a tinerimiei”.

Si din răspunsul dñale eu din partea mi, — ertarea pacatelor mele dacă greșesc — dar am observat, că adeverăta dñale intenție n'a fost să m'combei — și cum mai se arătă publicului laudele, ce ai primit.

Ceea ce mă îndreptășesc a crede a cesta, este modul cum mă combati.

Căci cum mă combati dta?

cele din dilele noastre. Ceva perfect n'a fost și nu este acea lege, ca toate lucherile omenești. Ea are însă principii, din care cu timp înținutură anumite limbile naționalităților se putau desvolta în toate direcțiunile.

Dacă urma elementul maghiar glasul acestuia al adéverului și al dreptății și nu aluncera în vîrtegiul undelor supremăției, din legea de naționalitate se puteau desvolta multe bunătăți pentru popoarele nemaghiare ale Ungariei. Limba maghiară putea fi cea dintâi între celelalte, dară celalalte se puteau bucura de o existență mai onorifica de cum este toleranța eventuală îci și unde, în cîte un colț de teără.

O licureală slabă străbate prințre intunericul de coloane de articuli, cari săbear neințetat *maghiarizare!* și earăși *maghiarizare!* În „P. Ll.” oare cine vrea să facă, ca opinione publică maghiară se și vină eară în ori. Însă pare că și blestem, că în Ungaria și acel Maghiari și maghiarofili, cari dispun mai bine de putere condejui, după primul pas spre bine alucnă în vîrtegiul sumeției naționale.

Organul guvernului cunoasce, ca și noi, că în impregiurările, în care se află Ungaria, pentru Maghiari nu sunt bune mijloacele, ce le folosesc stăturile cele mari la assimilarea elementelor străine. Recunoasce, că ideea unei espectorări extreme a ideei naționale (maghiare) ar fi o armă a inimicilor esterni contra Maghiarilor. Dar cu toate acestea conclude, că elementul maghiar, dacă voiesc să assimileze (Așa dar totuși!) naționalitățile, să pună capet certelor interne din sinul seu.

Răm semn și acesta. Soarele dreptății se vede, că s'a depărtat de noi, ca de terile polare, unde noaptea domnește o jumătate de an neîntrerupt. și acolo în fiecare două-deci și patru de ore se arată pe orizont o licureală de lumină, pentru că după vre-o căteva momente intunericul să între de nou în domeniul seu. Toamna așa în Ungaria. De căte ori se arată afară de Ungaria vre un fenomen politic, care are insușirea, de a fi amenințător pentru mergerile lucrărilor dela noi, bărbății politici maghiari se apropie de adéver, dar numai pe un moment, căci earăși cad în intunericul ambiției lor naționale.

Între astfel de înțărări noaptea crăciunului ce se apropie ne aduce puțină bucurie. Cu toate aceste se nu desperăm. Adéverul și dreptatea învinge mai târziu, căci isvorul adéverului și dreptății are milă și răbdare și îndelungă cu cei ce ocolesc adéverul și dreptatea...

Principiul naționalității are se învingă, mai curând sau mai târziu în toate părțile, el va învinge și la noi. Până atunci însă să ne pregătim, că se potuț intempiu cu demnitate și lui earăși se nu-i fie sfială de noi. Fiind astfel pregăti și putându cu demnitate intempiu, se scim, că cu el vom primi pacea și pre pămîntul Ungariei și între toți va fi bunăvoie!

Dacă dici: „n'ai drept să mă critici, căci uite Silasi, care e profesor de limba și literatura românească la universitatea ungurească din Cluj, dice — vezi Doamne — că 's' un diamant în nășip!”, și Alexandru încă dice, că am talent. De aci urmează că toate poesile mele sunt mai pre sus de orice critică, ergo n'ai drept să mă critici!

Inaintea unor astfel de argumente trebuie să mă depun armele căci — n'am cu cine mă măsura.

Arad, în 20 Dec. 1880.

A. I. Castor.

Revista politică.

Sibiu, în 19 Decembrie.

Dela Viena se telegraftă despre ultima sedință a negocierilor dintre delegații austro-ungurești și serbesci. Tratatul comercial, dela căderea lui Ristică înceoace, nu se impedează de atât ori ca mai nainte, dar cu toate aceste merge incet.

Cer prea multe instrucțiuni delegații serbesci.

Singură scire ce nio trămită astăzi „Agentia Havas”, dice „T.”, este că respusul grec la ultima notă a portii ar fi stabilit deja. Grecia nu respinge propunerea de a începe negocieri directe cu Turcia pentru a regula amănuntele cesiunii și modul de ocupare a teritoriului cedat; ea cere însă ca Turcia să recunoască din capul locului de valabil decisivul conferinței din Berlin. Cum se vede, această condiție a Greciei nu e nici nouă, nici de natură a face posibile negocierile cu Poarta. De astfel cauta să acceptăm textul acelui respuns. În acestea foile turcofice găsesc un motiv de bucurie în informațiunile ce primesc din Paris și Roma și anume că puterile ar fi convenit între ele de a exclude ori ce întrebuită de mijloace coercitive pentru o eventuală execuție a sentinței tribunalului european. Întradevăr, dacă se va confirma această scire, apoi urmările pot fi de cea mai mare importanță. Părerile însă divergează în privința acestor consecințe. Amicii Portii susțin că prin înțelegerea puterilor în punctul sus menționat, se înălță din orient politica temporară a d-lui Gladstone, care putea să provoace nu numai dărâmarea imperiului otoman din Europa, ci și multe conflicte, cari ar amenința pentru un timp îndelungat pacea generală. Alții din contră văd tocmai în excluderea mijloacelor coercitive, un pericol mai mare. Poarta s'ar crede încurajată de a nu ceda nimic mai mult de cum a promis în nota sa de la trei Octombrie. Guvernul grec din partea împinsă de strîntoarea financiară, că și de opinione publică a țărei, ar fi săli și s'ar crede chiar îndreptățit a încerca norocul armelor. Dar cu toate conjecturile, și versiunile ce circulă în cestinile arbitrajului, să nu uităm nici în politica proverbul: N'aduce anul, ce aduce cealaltă! Prin cercurile diplomatice din Paris se crede, că atât d. Gladstone, că și d. Comanduros nu vor mai sta multeile în capul cabinetelor lor. Negreșit că acest eveniment ar da cu totul o altă fisionomie lucrărilor.

— * * *

O acuzație mare pentru Maghiari! — Protorul Stern (stea) din Pesta nouă, după cum ne spune cu multă plăcere dialetele pestane, va să-și maghiarizeze numele și după el o mulțime de Jidani din capitală și din provincie. — O stea nouă pe cerul maghiarismului! deci — mosă vagy sohá! — Părca vedem în buletinul oficial multimea de nume noue în traduceri fidele, cum sunt: Borhegyi, Rézsági, Édeskuty, Nemeshegyi, Kutyafalvy, s. a.

— * * *

Până acum lumea din Budapesta și facea pricăză numai cu Români, pentru că să-și revindice pre Maghiarii olăhișati; acum însă „Egyetértés” să încercă și cu Slovacii, constățând, că în comitatul Trenčín să aflu o comună slovacă, în care acum nume nu se nici măcar un cuvânt în limba maghiară, cu toate că mai nainte cu câteva decenii întreaga comună era maghiară, așa dar Maghiarii de acolo să se fie slovacă. Acea comună în limba slovacă se numește Biela sau Bella adecăt albă, car Maghiarii o au prefăcut în Béla, ceea ce dovedește ad oclos originea ei maghiară. O tempora, o mores!

— * * *

Afișăm în „Alfold”, că reprezentanța orașului Arad a cassat numiriile vechi, bine-

sunătoare și binecunoscute ale unor străde din acel oraș la număr vre-o 27, înlocuindu-le cu alte numiri mythologice naționale, cum sunt anume: Átila, Árpád, Rákóczy, Wesselényi, Kosuth, Batthyány, Perényi, Dámjánich, s. a. — Ce semne de boala națională, și doftori din Budapesta nu scu face diagnostă! Oare nu ar fi bine a se consulta alții mai experți din Viena?

* *

Orașul Hód-Mező-Vásárhely alese de curând pre benevolul spațiat Kosuth de cive al seu onorari, fără îndoială în recunoșință, că acel mare potentat încă tot nu voiesc să recunoască pre regele încoronat al Ungariei. — Oare că mai avem pană la un nou 1848—1849?

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Bucovina, (cor. orig.) În „Neue freie Presse” dela 21 Decembrie ceteam o telegramă din Radauți din partea unui corespondent, a cărei originalitate este foarte problematică. Telegrama poartă titlu: „Deputatul nostru.” Veste, se dice în telegramă, că deputatul nostru nou ales Cosovici în senatul imperial a depus jurămîntul în limba română, a surprins pe toți atât aici că și în Suceava și în Sireti. Dacă Cosovici ar fi judecăt principalul al Altetiei Sale principelui României și nu cesaro-regesc austriac n'am fi fost surprins de loc. Așa însă și cu atât mai bătrâtoriu la ochi cu căt fie-cărui și dlui deputat îi e încă foarte bine cunoscut că mai bine de $\frac{1}{2}$ din alegătorii și locuitorii domniei sale din Suceava, Sireti și Răduňi sunt Nemți austriaci, găndesc și simțesc austriacesc și pri-virele lor sunt îndreptate spre Viena și nu în altă parte. Se pare așa dară că dl deputat dela 9 Noemvre încoace a uitat limba nemțescă și promisiunile date alegătorilor pentru alegerea sa în senat precum și modul și impregiurările cu care și în care fă ales. Timpul nu este departe în care cungetarea liberală și constituțională a diu deputat — care săde în stânga și votează în dreapta — va avea să dea probe și vom vedea cum va vota la propunerea lui Wurmbbrandt și Herbst în cestinile limbii. Lipsirea dela ședințele referitoare la propunerile aceste sub care care protest și o vor pute alegătorii însemna foarte bine, dând tot odată dovadă bună despre maturitatea lui politică.

Ce amenință dezertere! ce nesciință cumplită! ce nerușinare! Poate suprinde că un Român depune jurămîntul în limba sa proprie, după ce existe lege, că atât în senatul imperial că și în dieta țărei fie care poate jura în limba proprie, dacă aceasta este o limbă recunoscută în împărăție? Apoi este limba română o limbă străină și nu este recunoascată în împărăție?

Ar fi foarte trist când numitul domn s'ar fi rușinat de limba sa, cum se rușinează unii, cari aici vor se treacă de români și în străinătate se lapădă de limba și națiunea lor din considerații naționale.

Foarte fals se exprimă telegrafta, că spune că în Răduňi, Sireti și Suceava unde susține că sunt $\frac{1}{2}$ Nemți, ar fi surprinsă purtarea d-lui deputat.

Aceasta este cu neputință de care ce tocmăi în sunusnimele orașe sunt cei mai mulți Români încăt cu cea mai mare siguranță s'ar putea să dică că $\frac{1}{2}$ sunt Români și $\frac{1}{2}$ Nemți și Ru-

Dar cu toate că alegătorii și locuitorii orașelor acestora sunt Români nu se poate să dică că nu gădese și simțesc austriacesc. Populația Austriei constă din Români ca și din Nemți și cei dintâi sunt tot așa de buni Austriaci ca și cei din urmă, care faptă să arătat la multe ocasiuni.

Ce privește frasa: Dacă Cosovici ar fi judecăt principalul al Altetiei Sale principelui României și nu c. r. austr. etc. este luată din vînt și scrișă fără cugetare mai profundă. Deci fiind nevrednică de explicare, o putem considera de o ațitare.

Al doilea pasaj din telegramă este atât de nedrept și cuprinde atât de cuvinte dezertere încăt fiecare cestitor va cunoaște că totul nu e altceva, decât amenințări nejustificate. X.

Munții apuseni. Abrud în 15/27 Decembrie 1880. Mult stimate d-nule Redactor! Permitetimi a Vă înregistra, că doamnele noastre române din Abrud și Abrud-sat era în 14/20 Decembrie a. c. s'au întrunit la o adunare pentru de a se consulta despre modalitatea, cum s'ar putea înființa o școală de fetițe, pentru crescerea fetițelor române din Abrud și giur.

Înființarea unei atare școală pentru crescere fetițelor române din Abrud și giur astăzi e o cestinie de viață, este o necesitate mai mult decât imperativă pentru poporul român de aici, de aceea insuflețirea și bucuria noastră este cu atât mai mare, cu căt inițiativa acestei idei salutare, o să luat-o asupra și înseși damele române de aici, urmând exemplul altor dame naționale; de aceea cu tot drepul și speranță, a se realizea propusul acesta salutar, mai ales dacă va fi sprințit de toate femeile noastre române.

Adunarea din cestinie s'au ținut în casa mult stimatei d-ne protopopei Anna Gallu ca convocațarea adunării, carea cu cuvinte alese deschidând adunarea generală, și arătând lipsa de crescere a fetițelor române, a invită doamnele spre unei scăle, și apoi instituirea unei scăle, pentru crescerea fetițelor române din Abrud și giur.

Adunarea prezintă, care era preste așteptare numerosă, a acceptat cu viață placere această inițiativă, promînd concursul ei, și sprințirea cestiniei, după care adunarea s'ă constitui alegătorii și de președintă po d-na prot. Anna Gall și de secretară pe d-na Elena Adamovici.

In fine am ascultat cu multă atenție și mare interes, desbaterea statutelor, la căror discutare am admirat interesarea și propunerile foarte bine alese ale d-nelor A. Filipu, E. Adamovici, I. Bălos, A. Ivașcu etc.

Adunarea a constat și în faptă interesul viu ce l'are față cu înființarea acestei scăle, pentru că din frumusele contribuiri ale doamnelor române s'ă și pus îndată fundamental unu fond al respectivei scăle în o sumă mai de 400 fl. v. a.

Noi nu putem să ne exprimăm mai bine bucuria noastră de căt să gratulăm din inimă stimabilei d-ne protopopei Anna Gallu pentru inițiativa salutară, și doamnelor române din Abrud și Abrud-sat pentru frumosul concurs și interesarea, ca document și ocazieunea acestei adunări pentru ideea fericită de a înființa o școală pentru o crescere a fetițelor române din Abrud și giur, dorind reunirii succeselor cele mai eminente.*)

Un present.

Retipărirea cărților bisericești.

Raportul,

privitorul la revisuirea și editarea cărților bisericești, prezentat comisiei săfântului Sinod de preașteptul Melchizedec, Episcopul de Roman, în sesiunea de toamnă a anului 1880.

(Incheiere.)

Pe baza acestor considerante, subscrисul vine cu tot respectul a pro-

*) Procesul verbal în urmă vîrstă. Red.

pune la deliberarea comisiunii Sântului Sinod următoarele conchisiuni:

1. Se declară și pe viitor întrebuintarea alfabetului cirilic pentru cărțile bisericești necesare la săvârșirea cultului divin al bisericilor romano-ortodoxe. Forma și ortografia lui modernă pentru cărțile bisericești se va determina la timp de către Sfântul Sinod.

2. Să se înființeze în capitala României o tipografie pentru editarea treptat a cărților bisericești, după cum trebuie să fie înzestrată cu toate cele trebuioare pentru funcționarea ei. Drept care să se ceară dela guvern, mijloacele trebuioare pentru acest sfârșit. Înalt Prea Sântul Metropolit primat, președintele Sântului Sinod consultând oamenii experti în arta tipografică, va stabili suma necesară pentru tipografia bisericească, și va mijloca la guvern ca acea sumă să se prevadă anual în bugetul statului.

3. Se va constitui un comitet compus din persoane competente, care să posedă cunoștințe teologice și limbistice necesare la traducerea cărților bisericești din limbi în care au fost ele scrise și din care ele s-au tradus în limba noastră, spre a putea verifica accele traduceri; și a le perfecționa, unde trebuie să aibă.

Limbele, a căror cunoștință se cere la revisuirea cărților bisericești, sunt: Elena, Slavona și Ebraica. Aceasta din urmă pentru vechiul testament, care se reproduce în o mare parte în cărțile serviciului divin al bisericei, atât în citirele numite paremii că și în stil și în maniera de a scrie a poetilor, autori ai cărților cultului Bisericei noastre. Membrii comitetului editor trebuie, prelungindu-le și plenându-le cu cunoștințe teologice și limbistice, să fie capabili să traducă în limba română, de la scrierile originale, într-o formă ce să încorporeze și cunoștința teologică și literară românească a cărții, sau cel puțin una din ele. El vor fi cel puțin în număr de trei, și vor fi salariați de guvern cel puțin cu câte 200 lei noi pe lună. El vor fi aleși și numiți de către Sfântul Sinod.

4. La revisuirea cărților bisericești, comitetul va proceda în modul următoare:

Cărțile de revisuit se vor recomanda de către Sfântul Sinod, care observând revisuirea comitetului, și găsindu-o destulătoare, va trâmbîna carteasă respectivă la directorul tipografiei bisericești spre tipărire.

Comitetul la revisuirea cărților bisericești, se va conforma regulelor următoare:

a) Va alătura cartea de revisuit cu originalul după care ea a fost tradusă.

b) O va confrunta și cu alte traduceri făcute mai dinainte după acel original, atât în limba română, cât și în alte limbi, și la locurile dubioase, echivoce, ori neprecise, se va prefera acea traducere, care se va părea mai potrivită cu originalul, sau la trebuință, va face o nouă traducere.

c) Va observa că în limba română să fie exprimate ideile originalelor cu exactitate gramaticală, logică și teologică.

d) Termenii teologici și cei bisericești, stabiliți de Sinod și de Biserica pentru exprimarea dogmelor și a rânduilelor bisericești trebuie să fie traduși cu cea mai scrupuloasă exactitate, adoptând, la nevoie, chiar terminii originali și investindu-i cu forma română, spre a înălța perfeccionele cele de prisos.

e) Fraselor se va da turnura limbii române, pe cără ierta fidelitatea și exactitatea traducerii. Nu trebuie însă arbitrarmente a se păriști turnura cea clasică, care adeseori transpare în traducerea română anterioară și care da limbei bisericești gravitatea și majestatea cuvântului lui Dumnezeu.

f) La exprimarea ideilor în românesc se să respecte principiul po-

pularităței limbei, atât de mult respectat de vechii traducători români, pe cără insă această regulă nu va fi în opoziție cu trebuința de a exprima ideile originalului, cu toată exactitatea lor, exactitate pe care adesea ori traducătorii cei vecchi au sacrificat-o popularității. Limba noastră astăzi este mult mai înaintată și mai bogată în forme și în expresiuni decât mai înainte. Biserica, deși eminentamente conservatoare, este totodată o mare scoală pentru popor, unde el se cultivă și intelectualmente și moralicește, învață treptat și idei și expresiuni.

g) În ceea ce privind puritatea limbei să se ferească de ori ce extremități și arbitrarități, ce se văd în literatura noastră modernă. Îndată ce o expresie intrebuintată în limba bisericească, ori de ce proveniente ar fi ea în originea sa, este înțeleasă de Români și primita în limbă și exprimă bine ideea originală, și altă expresie echivalentă nu este în limba poporului, aceea se va menține și pe viitor, D. e. dicerile: slavă, slăvesc, slăvit, proslăvesc, unii din editorii moderni au crezut că fac bine înlocuindu-le cu mărire, măresc, mărit și preamăresc și a. Însă în toate limbile culte, alta este slava și alta mărire. A lăpăda prin urmare acest cuvânt neavând altul echivalent, însemnează: a săraci limba și a o prosti. De aceea dicerile adoptate în limba bisericească din limbile culte, cu care România au fost în contact numai atunci, să se schimbe când ar fi altele române de aceeași însemnare, d. e. popor în loc de norod, timp în loc de vreme, dreptcindios în loc de pravoslavnic și a., sau când dicerile intrebuintate până acum ar fi în opoziție cu eufonia limbii române, precum: blagoslovenie, polunoșniță, bogoslovie, vîscresnă, peasnă, blagodorie, bogordocină, paveceriniță Troicinic, obedniță, slavoslovie, presfătelnă, osvetanie, blagocestie, etc.

Bunul simț românesc cere, că aceste vorbe, care nu pot dobândi cetea în limba română, să se înlocuiesc cu altele române echivalente și la nevoie chiar să li se preferă termenii originali grecesci, precum să și se facă cu unele până acum, adoptându-se, d. e. dicerile aghiasmă în loc de osvestanie, bunăcinstire în loc de blagocestie, bunăvestire în loc de blagohestenie, mărturisire în loc de spovedanie, odă sau cantare în loc de peasnă, docologie în loc de slavoslovie, binecuvântare în loc de blagoslovenie, triodiu în loc de tripesnită, medu-noptică în loc de polunoșniță, tipica în loc de obedniță, ortodocsie în loc de pravoslavie și a.

In tot casul, inovațiunile limbistică în limba cărților bisericești se înghidă nu numai întră că ele vor fi cerute de-o vederă trebuință, provocată de exactitatea expresiunii, sau de estetica cerută de ori ce limbă cultă.

De aceea toate traducerile moderne de termeni bisericești, care sunt contra logicei archeologice, artei poetică și misiile bisericești, să se înălțeze și să se coreagă, ca să corespundă cu însemnările lor originale. Să nu se admite, d. e. termenii fabricați, mai în urmă la Rimnicul-Vâlcea, sub repozitul Episcop Calinic, precum: se rare în loc de vecernie, sedândă în loc de sedălnă, asemănândă

în loc de podobie, ascultătorul în loc de ipacoi, luminândă în loc de sfetnă etc. pentru că sunt nelogice și necorespunzătoare cu ideile originale. Termenii musicali și poetici: acei originali grecesci, precum: Idiomelă, Prosmice, Melodie, Armonie, Odă, Simfonie, Imn, Stih, Stihologie, și în cărțile noastre biseri-

cesci, în locul celor slavone: Samoglasnică podobie, peasnă; sau a traducerilor perifrastice, precum: dulce cantare, impreună glăsuire, stihul cel de pe margine etc.

5) Revisuirea cărților bisericești se va începe dela cele mai puțin voluminoase și mai des intrebuintate, precum sunt: Orologiul-Ceasoslovul, Echologul-Molitvelnicul, Liturgia, Psaltirea, Evangelia, Apostolul, apoi vor urma cele mai voluminoase și mai costisitoare, precum: Octoiul, Triodul, Penticostarul, Mineele lunare, Tipicul, Biblia, și c. a.

6) Dacă, după revisuire și aprobată, vre-unul dintre Ierarhi, sau altă persoană, ar voi a tipări vre-o carte bisericească cu cheltuiala sa în tipografia bisericească, atunci, plătind costul tiparului, va pată dispune de cărțile tipărite după bună-voință sa.

7) Cărțile ce se vor tipări cu cheltuiala statului, vor fi încredințate directorului tipografiei, care le va distribui unde trebuință va cere, și va încassa prețul lor, carele totdeauna trebuie să fie moderat, reprezentând analogia capitalului cheltuit cu tipărirea și un procent moderat, conform cu acel stabilat în teatră de caselle de credite ale statului, spre a se înlesni cumpărarea cărților de cei ce vor avea nevoie de dăunsele. Directorul va da compt în fiecare an Sântului Sinod de bani incasăți de pe tipărirea și vînderea cărților. Sinodul va regula cele de cuvânt pentru păstrarea și întrebuitarea excedentului ce ar rezulta.

8) Când tipografia își va forma capitalul în deajuns pentru întreținerea sa, va începta ajutorul dat de stat, și ea va continua a funcționa prin propriile sale mijloace.

9) Directorul tipografiei trebuie să fie o persoană distinsă, atât prin cunoștință cât și prin onestitate, și să depună și o garanție, în valoare egală cu suma de bani ce i se va încredea spre administrare.

Scîntia își cere pentru că se poate executa tipărirea cu cea mai mare fizilitate și exactitate, pentru că se nu se introduce în cărți greșeli și omisiuni, precum aceasta, din nenorocire, să intempletă la editarea cărților bisericești sub repozitul Metropolit Nifon, când, din lipsa unui director competent, s-a strecurat o multime de greșeli în cuvinte și omisiuni de întregi fraze, ceea ce a compromis foarte cărțile acelea. Directorul tipografiei va fi ales de Sinod în înțelegere cu ministrul de culte, și aprobat de Domnitor. El va fi salariat, va administra tipografia cu avutul ei sub controlul Sinodului împreună cu ministrul de culte, până când tipografia se va întreține de stat; iar după ce ea va avea mijloacele sale de întreținere, va ramâne numai sub controlul Sântului Sinod.

10) Înalt Prea sfîntă Metropolit și Prea sfîntă Episcopă să ia măsuri ca să realizeze nouelor edițiuni a cărților bisericești să nu tolereze a se face de către bisericaș, în limba cărților bisericești existente, nici o schimbare sau innovare arbitrară nici să se adopte prin biserici vre-o ediție nouă de cărți bisericești abătută dela vechile ediții, și care să nu fie făcut fără censura și aprobarea Sf. Sinod; căci numai așa se va pută înfrâna pasiunea de inovații, care de un timp a cuprinz până și pe cei mai puțin cărturari de a se arăta progresiști, modificând după capul lor expresiunile cărților bisericești, chiar și unde nu trebuie modificat. Vom aminti d. e. că preotii chiar în București cred că dicerea pură a fi de origine slavă, și o și lapădă, înlocuind-o cu totdeauna, și alte de asemenea abateri provenite din ignoranță și arroganță.

11) Înalt Prea Sântul Metropolit Primat, președintele Sântului Sinod, să stăreasă, în numele Sinodului și întrrei biserici române, la guvernul M. S. Domnului României, ca aceste măsuri propuse de Sântul Sinod pentru tipărirea cărților bisericești să se aplică fără întârziere prin procurarea mijloacelor necesare pentru înființarea și întreținerea tipografiei cu personalul trebutori, atât pentru tipărire, cât și pentru revisuirea cărților bisericești.

La sesiunea viitoare Înalt Prea Sântă Sa va incunoscința pe St. Sinod despre măsurile ce s-ar fi luat pentru înființarea tipografiei, pentru că Sântul Sinod să poată îndeplini cele ce se cer din partea sa pentru neîntârișarea revisuirei și editării cărților bisericești.

Episcop: Melchisedec.

Proiect de regulament pentru editarea cărților de serviciu divin, prezentat de Archiereul Inocențiu Ploeșteanu.

§. I.

Natura acțiunii.

Se înființează un comitet, cu reședință în capitală, care va executa colaconarea cărților de serviciu divin, va îngriji de imprimarea și desfacea lor.

§. II.

Membrii comitetului și atribuțiile lui.

Art. 1. Comitetul se va compune din cinci membri permanenti, unul numit de St. Sinod dintre membrii sai, al doilea ales de Academia română, în urmăra unei cereri speciale din partea St. Sinod, și trei membri aleși de St. Sinod dintre persoanele care, fiind reputate prin lucrările lor literare cunosc limba greacă și cea slavonă, sau căte una din acestea.

Art. 2. Acest comitet își va alege pe președintele din sinul seu, care înțelegeare cu membrii comitetului, va dirige lucrările, și în numele lui va întreține corespondență cu St. Sinod, cu I. I. P. S. L. L. Metropolit și P. P. S. L. L. Episcopi, precum și cu toate oficiile de care se va simți trebuită.

Art. 3. Comitetul treptat se va ocupa, după anume dispozițiuni ale St. Sinod, de colaconarea cărților cu originalul grec și comparațiunea lor cu testurile slavice.

Art. 4. St. Sinod, în vedere cu necesitatea Bisericei și în limitele mijloacelor de care comitetul va dispune, fisicează cartea de colaconat și tipărit.

Art. 5. Colaconarea se va face pe baza testului original, cu consultația celui slavic, în limitele limbii actuale a Bisericei, cu mici coregeri a unor termeni, ce vor pară de departați de original și necesitați în limba poporului, observându-se eufonismul limbii.

Art. 6. La colaconarea cărților bisericești și specialmente la acele prosomici, comitetul va avea grije ca forma fiecărei cărți să corespundă formei prosomicilor respective.

Pentru execuția mai proprie a acestei lucrări, comitetul va angaja pe unul din căntăreții bisericești cei mai regulați.

Art. 7. Fiecare carte, colaconată de către comitet, în limitele prescripțiunilor de mai sus, și în formă de proiect, se va supune la aprobarea St. Sinod.

St. Sinod va numi în sinul seu o comisiune, care se va pronunța prin anume referat asupra lucrării, supunând-o la decizia sa.

Art. 8. Cartea astfel corectată și aprobată de St. Sinod se va înapoia comitetului cu observațiunile făcute,

Continuarea în Supliment.

Nr. 208.

3-3

CONCURS.

Devenind în vacanță parochia de clasa a III. Negrileti-protopresbiteratul gr. or. al Solnociului I. prin moarte fostului preot Dimitrie Sighiartău pentru ocuparea ei se scrie concurs cu terminul până în 5 Ianuarie 1881.

Emolumentele impreună cu această parochie sunt:

a) Casa și grădina de $1\frac{1}{2}$ juger cu toate edificiile economice;

b) Portiune canonica estravilană de 3 jugere.

c) biroul 100 mărți mălaiu în grăunte;

d) 100 dile de lucru cu palma;

e) stole usitate după deosebitele funcții preoțesci.

Doritorii de a ocupa această stațiune de paroch au de așiăsterne suplicele lor întruite în sensul statutului organic și a regulamentului consensual pentru parochii până la terminal sus indicat subscrisului în Cs. Giurgesci postă ultimă Retteg.

Oficial protopresbiteral gr. or. al trac-
tului Solnociului I.

Cs. Giurgesci, 5 Decembrie 1880.
În conțelegere cu comitetul parochial.

**Constantin Bodea m. p.,
adm. ppresbiteral.**

Nr. 352.

3-3

CONCURS.

Pentru intregirea vacantei parochii de clasa a II. din comuna Apoldul inferior, ppresbiteral Mercurie, se deschide concurs cu terminalul de 30 de dile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salariu anual în bani gata de 300 fl. v. a. dintre care 150 fl. v. a. se solvesc din cassa alodială și 150 fl. val. austri. dela popor.

2. Venitile stolare regulate sau un venit de 267 fl. v. a.

Suma totală a venitului e de 567 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie să și adreseze cererile instruite conform legei, oficiului ppresbiteral concernent la Mercurea.

Apoldul-inferior la 23 Noemvbre 1880. Comitetul parochial gr. or. în conțelegere cu oficiul ppresbiteral.

I. Droc m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 223.

3-3

Prelungire de concurs.

După ce în urma concursului publicat în "Tel Rom" Nr. 109, 110 și 112 a. c. pentru ocuparea parochiei vacante de cl. III din Vulcești cu filia Horea, nu s'a ivit nici un concurent, prin aceasta se prelungesc terminul concursului până la 31 Decembrie a. c. Emolumentele sunt tot cele publicate în concursul prim.

Petitionile sunt a se trimite la ppresbiteral Ioan Papu în Deva.

Zambach și Gavora,

în Budapesta strada Vățului (Vaezi uteza) Nr. 17.

Fabrică de vestimente și recusite bisericese

de rit catolic și grec.

Comandele se execuzionează prompt

Objectele care nu conuin se schimbă.

[73] 3-12

Numai odată

se ofere o ocazie așa de favorabilă de a procură un orologiu excelent cu jumetate prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile politice, care s'au ivit în întreg continental Europei, n'au lăsat neaștează și Elveția. Consecința a fost emigrarea lăzătorilor în masă, care a periclitat existența fabricilor. Si fabrica reprezentată de noi, care e cea dințială și cea mai însemnată fabrică de orologii, a închiș de o camă fabrică sa, încrezându-ne pe noi în vînderea fabricilor sale. Acestea au numitul orologiu-de-buzunarini-Washington sunt cele mai bune de pe lume, sunt foarte elegante gravurate și înfrumusețate și lucrează după sistemă americană.

Toate orologioane sunt repassate (examinate) pe secundă și garanțiat pentru fiecare 5 ani.

Ca dovadă a garantiei sunări și a solidității celei mai severe, ne obligăm prin aceasta în public, că suntem gata a reprimi și schimba fiecare orologiu, ce nu convine.

1000 remontoire de buzunarini fără cheie de întors la toată, cu mantelă de cristal, regulate cu acuratețe extra-ordinară pe secundă; afară de acestea sunări prin electro-galvanism non, dimpreună cu lan și medalion etc., prețul de mai multe fl. 25, acum numai fl. 10.20 de unul.

1000 orologe cilindre înreșităci în capsula de nichel argint, cu sticla lată de cristal pe 8 rubiniouri sunări repasate, dimpreună cu lan și medalion și entie de catifea, mai multe fl. 7.25 de unul, toate repassate pe secundă.

1000 orologe cilindre înreșităci în capsula de nichel argint, cu sticla lată de cristal pe 8 rubiniouri sunări repasate, dimpreună cu lan și medalion și entie de catifea, mai multe fl. 5.60 unul.

1000 orologe alcătuiri de etanșă veritabil de 13 lobi, probat de oficiul monetar c. r. pe 18 lobi, afară de acestea sunări prin electricitate, foarte fin regulate.

Orologale au costat mai multe fl. 35 și astăzi se capătă cu prețul fabulos de etanșă numai cu fl. 16.

Afara de acestea lucrează și care orologiu se dă gratuit un lanț, medalion și entie de catifea.

1000 orologe pentru doamne de aur veritabil cu 10 rubiniuri, mai multe fl. 40, acum numai fl. 20.

1000 orologe remontoire de aur veritabil pentru domni sau doamne, mai multe fl. 100 acum fl. 40.

650 orologe de părete cu incadratură de emalial cel mai fin și cu mecanism de sunat, mai multe cu fl. 6 acum cu fl. 3.75 unul repasat.

650 orologe deșteptătoare cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca orologie pe masa de seris, mai multe fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 pendule cu lumeni foarte fin de sculptură în casulini inalte gotice de lemn, de întors în fețe a optă fl., regulate fin pe secundă, foarte frumoase și imposante; de care cei în astfel de orologii și în 20 de ani mai preț indoiș, să nu lipsească astfel de orologiu din nișă o familie, mai cu sunări pentru că astfel de pieșă de cabină este decor în fiecare locuință. Orologale aceste costau mai multe fl. 35, acum numai fabulos preț exceptional de etanșă de fl. 15.75 unul.

Comandă cineva orologe pendule are să adauge și o arvnă.

Adresa:

Desfacere de orologe
Fabricie de orologe Fromm.
Vienna Rothenburgstrasse Nr. 9, Parterre.

A ieșit de sub presă:

[68] 4

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos

1881.

Anul al treișecilea.

Pretul unui exemplar legat **30 cr.**, pentru vîndetori nelegat **23 cr.** v. a. și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

Calendarul (Julian și gregorian, cu însemnarea exactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — Patratele lunilor. — Genealogia casei dominoare austriace. — Regenii europeni. — Serviciul postal și telegrafic. — Taxa de timbră pentru polite și documente. — Măsurile nouă și vechi.

Sematismul

(41 pagini en cîte două coloane)

biserici ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprinđând și protopresbiterii, administratorii protopresbiterali și parochii cu comuniile bisericești din archidiocesă.

Ierarhii metropolienilor vecinătățile din Austro-Ungaria.

Vînătoarea, (Novă). — Poesii. — Conspectul săptămânălor. — Însemnarea tergurilor. — Anunțuri.

ADMINISTRAȚIUNEA TIPOGRAFIEI ARCHIDIECESANE IN SIBIU.

A ieșit de sub tipariul

**TIPOGRAFIEI ARCHIDIECESANE
in Sibiu:**

ANDREU bar. de ȘAGUNA

DE

IOAN SLAVICI.

Principii din
Pedagogia generală

de

Dr. Marin Pușcaru,

profesional archiep. și ass. const.

Un exemplar 20 cr., cu
porto postal 25 cr.

Un exemplar 1 fl., cu porto
postal 1 fl. 5 cr.

Archiepiscopul și metropolitul
ANDREU baron de ȘAGUNA

de

Nicolae Popaea,

archimandrit și vicarul archiepiscopesc.

Op premiat de consiliul respectiv sinodul archidiocesăi ortodoxe române a Transilvaniei.

Un exemplar broș. 2 fl. 50 cr.; legat 3 fl.; elegant legat 3 fl. 50 cr. până 4 fl. 50 cr. Porto postal 10 cr.

**GENESA
EVANGELIILOR.**

Studiu biblic

de

Simeon Popescu.

Un exemplar 80 cr., cu porto
postal 85 cr.

CATECHISMUL

pentru învățămîntul religios din
dreptocredințioase-resistențe în
scalele primare

de

Moise Toma,

admin. ppresb. și ass. const.

prelucrat de

Simion Popescu.

1 ecs. 30 cr., cu porto post. 35 cr.

Toate aceste cărți, precum și multe altele, — cu deosebire bisericești și școlastică (— consemnate într-un catalog separat, ce să înălță la dispoziția onor. public), se afă de vînzare la

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ in SIBIU.

(quadra grajă), egale și
casurile celor mai în-
derinice, le vind în
tempul cel mai scurt după o notă proprie
numai și todeană cu succes, și în scris.
Medie special Dr. Helms in Berlin
N. W., Louise Strasse 32. Sute sau vî-
decă de la

Epilepsia,
consiliator
Dr. Ioan Borcia,
se afă în strada Cisnădiei Nr. 27 (casa
d-lui Conrad).

Neoplanta.

1875.

Medalie de argint.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Ce deosebire recomandă clopotele găurite, inventate de dñsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcție vechie și care, fiind de 100 puncti, sănătatea celor de 140 puncti de construcție vechie. Se fac din metal de clopot și toc de 40-50 chilo greutate și având un ton foarte gros.

Se afă todeană în deposit clopote, della mărimea cea mai mică până la 50 chilog., precum și de proasce portative și de mână.

Se recomandă pentru comande căt de multe

[43] 13-13

Antonie Novotny
în Timișoara.

